

התפתחות מקצועית של מורים מובילים לפיזיקה במסגרת קהילה מקצועית לומדת

סמדר לוי

מורים לפיזיקה מתמודדים עם קשיים אופייניים שהוראת הפיזיקה מזמנת בשל אופיו המיוחד של המקצוע, שנתפס כמקצוע קשה, והעובדה שלרבים ממורי הפיזיקה אין מורים עמיתים בבית הספר להתייעצות ולתמיכה הדדית. תכנית קהילות מורי הפיזיקה, הפועלת מאז שנת תשע"ב (2012), מנסה לתת מענה לקשיים אלה. בתכנית משתתפים 25 מורים מובילים שמנחים (בזוגות או בשלושות) 10 קהילות מורים אזוריות בכל רחבי הארץ (סה"כ כ-200 מורים לפיזיקה).

הכשרת המורים המובילים מתבצעת במסגרת של קהילה מקצועית לומדת בהנחיית צוות מהמחלקה להוראת המדעים במכון ויצמן, תוך כדי התנסות פעילה של המורים המובילים כלומדים, כמורים בכיתות וכמובילי קהילות אזוריות.

בקהילות המורים בוחנים באופן שיטתי ביחד עם עמיתיהם את ההוראה שלהם ואת הלמידה של תלמידיהם, במטרה לקדם הוראה המתמקדת בתלמידים ומתאמת לדרכי החשיבה ולקשיים שלהם. שיטות ההוראה מבוססות מחקר, רגישות לקשיים ולצרכים של תלמידים שונים, ומעודדות מעורבות של התלמידים בתהליך הלמידה ותהליכי ארגון ידע. המורים מתנסים בשיטות ההוראה החדשות כלומדים ומפעילים אותן בכיתותיהם בגישה המבוססת על עדויות מהכיתות ועל רפלקציה שיתופית. דרך זו מאפשרת למורים לעבור שינוי תפיסתי בהקשר לתפקיד המורה, להוראה וללמידה, להעמיק את הידע שלהם בפיזיקה ובהוראת הפיזיקה ולהפרות זה את זה ברעיונות לגיוון ההוראה וליצירת התלהבות ומשיכה למקצוע. כל זאת במסגרת של קהילה לומדת, באווירה תומכת ולא שיפוטית.

בספרות מדווח על תפקידים המרכזי של מורים מובילים בהתפתחות קהילות לומדות של מורים, על הצורך בהכשרת מורים מובילים ועל כך שיש מחסור במחקרים העוסקים בתכניות להתפתחות מקצועית של מורים מובילים. זהו מוקד המחקר שבו תעסוק ההרצאה.

אתאר את תהליכי בניית הידע של המורים המובילים את קהילות מורי הפיזיקה ואת קשרי הגומלין בין השינויים בידע, בתפיסות ובפרקטיקה שלהם כמורים וכמנחי קהילות אזוריות, אסקור את המנגנונים המרכזיים בתכנית הפועלים לקידום השינויים בידע, בתפיסות ובפרקטיקה של המורים המובילים, וכן אציג ממצאים לגבי מידת ההטמעה של גישות ההוראה החדשות הנלמדות בתכנית בכיתותיהם של המורים המובילים ובכיתותיהם של מורי הקהילות האזוריות.